

راهبرد ویژه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

حمایت از دانش‌بنیان‌ها برای افزایش اشتغال

گزارش

با توجه اهمیت و جایگاه ویژه شرکت‌های دانش‌بنیان در ایجاد اشتغال پایدار و افزایش رشد اقتصادی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سال‌های اخیر به دلیل تغییر سیاست‌های اقتصادی، سیاسی و علمی کشور، راه‌اندازی تعداد زیادی شرکت دانش‌بنیان را از طریق شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه در دستور کار قرار داده است.

لازم برای تشکیل و توسعه شرکت‌های تعاونی دانش بنیان و تجاری‌سازی آنها را تأمین و ضمانت‌نامه‌های لازم برای ارائه تسهیلات به تعاونی‌های دانش بنیان را صادر می‌کند.

حمایت ویژه از دانش‌بنیان‌ها

در همین رابطه علی قنبری کارشناس مسائل اقتصادی در گفت‌وگو با آتی‌نو با اشاره به اینکه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌تواند در حوزه دانش‌بنیان‌ها اقدامات زیادی را انجام دهد، گفت: «به دلیل اینکه ایجاد اشتغال پایدار یکی از مأموریت‌های اصلی این وزارتخانه است، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان ارائه‌دهنده

پلتفرم‌های خدمات کارایی می‌تواند در دستور کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار گیرد.» وی افزود: «علاوه بر این وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌تواند با توجه به زیرمجموعه‌های متعددی که در حوزه‌هایی نظیر حمل‌ونقل، پتروشیمی، مخابرات و شبکه‌های ارتباطی، دارویی و انرژی در اختیار دارد، متناسب‌سازی زیست‌بوم شرکت‌های دانش‌بنیان را در این حوزه‌ها انجام دهد؛ چرا که این مسئله از اهمیت بسزایی برخوردار است که از یک طرف می‌تواند یک اشتغال‌زایی پایدار را به دنبال داشته باشد و از سوی دیگر زمینه رشد اقتصاد مستمر را برای کشورمان فراهم خواهد آورد.» قنبری ادامه داد: «از سوی دیگر با توجه به نقش حاکمیتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، این وزارتخانه می‌تواند شرایط را برای تسهیل ثبت مالکیت معنوی محصولات و دریافت استاندارد فنی محصولات، تسهیل دسترسی به بازار، تقویت مهارت‌های انسانی نیروی کار، کمک به نظامات مالی شرکت‌های دانش‌بنیان خرد و کوچک و متوسط نظیر بیمه و تأمین مالی این شرکت‌ها را فراهم آورد.» این استاد دانشگاه اظهار داشت: «با توجه به اینکه امروزه شرکت‌های دانش‌بنیان در کشور توسعه یافته‌اند، حمایت از آن‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است. بر همین اساس وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌تواند نقش بسیار مهمی را در رابطه با حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان ایفا کند. این حمایت‌ها با توجه به ظرفیت‌هایی که در این وزارتخانه وجود دارد، می‌تواند در ابعاد مختلفی صورت گیرد.»

در راستای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان بر دارد. این در حالی است که بسیاری از فعالان اکوسیستم دانش‌بنیان کشور معتقدند وزارت و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به دلیل بهرهمندی از ظرفیت‌های متعدد در حوزه‌های حمل‌ونقل، پتروشیمی، مخابرات و شبکه‌های ارتباطی، دارویی و انرژی توانسته‌بیش از سایر وزارتخانه‌ها و ارگان‌های دیگر به توسعه کسب و کارهای دانش‌بنیان توجه و سیاست‌های توسعه دانش‌بنیان‌ها در اسناد بالادستی را اجرایی سازد.

۲ اقدام مهم برای حمایت از دانش‌بنیان‌ها

در دی‌ماه سال گذشته، توافق‌نامه همکاری مشترک میان ستاد ویژه توسعه فناوری نانو و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به امضا رسید که هدف از آن تسهیل فرایند، ایجاد اشتغال از طریق حمایت شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه نانو بود که طرح «حانف» یکی از خروجی‌های این توافق‌نامه همکاری است. طبق این توافق‌نامه مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال برای حمایت از شرکت‌های نانوپی به ستاد ویژه توسعه فناوری نانو در قالب طرح «حانف» اختصاص داده شده است. متقاضیان طرح «حانف» شرکت‌هایی هستند که در مرحله ورود به تولید نیمه‌صنعتی یا صنعتی قرار دارند و این تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی تأمین مالی می‌شود. از سویی می‌توان گفت، حمایت‌های در نظر گرفته در طرح «حانف» می‌تواند جهت کاهش مهاجرت نخبگان، توسعه و ایجاد اشتغال پایدار و یاری‌رسان تولید محصولات در عرصه نانو بسیار مؤثر باشد. همچنین در اردیبهشت ماه سال جاری و در راستای افزایش حمایت‌های دولتی از شرکت‌های دانش‌بنیان و با هدف ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌بنیان و حمایت از تجاری‌سازی آنها تفاهم‌نامه سه‌جانبه بین معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بانک توسعه تعاون و صندوق نوآوری و شکوفایی ریاست جمهوری به امضا رسید. این تفاهم‌نامه با همکاری چهار جانبه بانک توسعه تعاون، صندوق نوآوری و شکوفایی، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری بخش تعاون و معاونت تعاون؛ حمایت‌های

برای توسعه تعاونی‌های دانش‌بنیان فراهم آورد. از سوی دیگر؛ با توجه به آمار بیکاری فارغ‌التحصیلان، راه‌اندازی شرکت‌ها و تعاونی‌های دانش‌بنیان می‌تواند زمینه ایجاد درآمد و اشتغال پایدار را برای صاحبان ایده و فارغ‌التحصیلان خلاق و نوآور به وجود آورد. تعدد زیاد و گسترده‌ی حوزه فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان زیرمجموعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نمایانگر این موضوع مهم است که این وزارتخانه می‌تواند نقش پررنگی را در توسعه اکوسیستم فناوری و دانش‌بنیان کشور ایفا و بستر لازم را برای اشتغال‌زایی و رفع بسیاری از مشکلات میلیون‌ها جوان مستعد ایرانی فراهم کند. در همین رابطه و با وجود تأکیدات مقام معظم رهبری بر لزوم توجه تمامی دستگاه‌های اجرایی به ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و نامگذاری امسال به نام «تولید؛ دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» از سوی ایشان، این وزارتخانه توانسته تاکنون گام‌های بسیار مؤثری

امروزه در سراسر دنیا بخش قابل توجهی از درآمد ناشی از تولید ناخالص ملی به فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان اختصاص دارد و این مجموعه‌های نوپا تأثیر بسزایی در رونق بخشیدن به چرخ‌های اقتصاد دارند و لازم است توجه به این حوزه در دستگاه‌های مختلف کشور ما نیز نهاده شود. بر همین اساس، شرکت‌ها و تعاونی‌های دانش‌بنیان، توسعه اقتصادی بر پایه دانش و تحقق اهداف علمی و اقتصادی را در راستای گسترش اختراع و نوآوری دنبال می‌کنند. بر همین اساس وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در طول یک سال گذشته، حمایت از تعاونی‌های متشکل از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در حوزه‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها را در دستور کار خود قرار داده است. این در حالی است که اقتصاد دانش‌بنیان کلید رشد و شکوفایی اقتصاد ایران در سال‌های آینده خواهد بود و رویکرد اقتصاد دانش‌بنیان می‌تواند بستر مناسبی

رامین نیات

روانامه‌نگار

آخرین اطلاعات مرکز آمار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نشان داد،

فعالیت ۱۱۹۹ مرکز خدمات اشتغال در کشور

آمار و اطلاعات مربوط به شاخص‌ها و تحولات بازار کار و اشتغال در سال گذشته حاکی از روند افزایشی مراکز خدمات اشتغال، کارایی‌های داخلی و خارجی است. بر اساس خروجی داده‌های آماری مراکز خدمات اشتغال و دفاتر کارایی خصوصی کشور در سال قبل، در مجموع تعداد هزار و ۱۹۹ مرکز خدمات اشتغال و دفاتر کارایی‌های خصوصی داخلی و خارجی در کشور فعالیت داشته‌اند که در مقایسه با سال قبل از آن رشد ۱۱۵ مودی را ثبت کرده است. بر همین مبنا مجموعاً در سال ۱۳۹۹ تعداد هزار و ۸۴ دفتر کارایی و خدمات اشتغال در سطح کشور مشغول به کار بوده‌اند که روند افزایشی در این خصوص در سال ۱۴۰۰ توسط مرکز آمار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت شده است. این گزارش همچنین فعالیت ۹۸ مرکز خدمات اشتغال را در سطح استان‌های کشور به ثبت رسانده که در مقایسه با تعداد ۸۸ مرکز خدمات فعال در سال قبل از آن، رشد ۱۰ مودی را نشان می‌دهد.

جذب ۵۰ درصد نیروی کار کشورهای توسعه یافته توسط کارایی‌ها

بر اساس تازه‌ترین گزارش‌ها، در کشور‌های توسعه یافته جهان بیش از ۵۰ درصد نیروی کار مورد نیاز توسط کارایی‌ها جذب می‌شوند. این در حالی است که این میزان در کشور ما در بهترین شرایط، حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد است. اما با این حال، کارایی‌ها سهم بسزایی در تأمین نیروی کار مورد نیاز و معرفی فرصت‌های شغلی مناسب برای جوانان و جویندگان کار دارند. البته به لحاظ کمی و کیفی باید شرایط بهتری برای فعالیت این مراکز در کشور فراهم شود. گفتنی است کشور‌های پیشرفته از بدو ورود نیروی کار به بازار تا کارایی و سپس سازگاری با محیط کار، مسیر شغلی را مورد مطالعه قرار داده و پژوهش‌های بسیاری در این زمینه صورت داده‌اند. در کشور ما نیز رشته مشاوره شغلی با این هدف شکل گرفته، اما متأسفانه به دلایل متعدد از ارائه خدمات به متقاضیان بازمانده و بهره‌گیری از توانمندی‌ها و پتانسیل‌های بالای مراکز مشاوره شغلی و کارایی‌ها مغفول مانده است. از این رو شایسته است مراکز کارایی با ایجاد تحول و تغییر رویکرد نقش فعال‌تری در بازار کار کشور ایفا کنند.

ایستاده‌های لرستان، کرمانشاه و قم به ترتیب با یک، ۱۲ و ۱۲ مورد ثبت شده که مؤلفه‌های جمعیت، میزان صنعتی بودن و فرصت‌های شغلی موجود در این مناطق در اثرگذاری این آمار نقش آفرین هستند. این در حالی است که در بسیاری از استان‌های کشور مراکز خدمات اشتغال وجود نداشته و در برخی مناطق نیز به واسطه عدم وجود بسترهای اشتغال، دفاتر کارایی داخلی و خارجی فعالیت ندارند.

افزایش فرصت‌های شغلی و کاهش جویندگان کار

جدیدترین داده‌های مربوط به جویندگان کار در سال گذشته نیز حکایت از وجود بیش از ۵۱۳ جوینده کار، ۴۲۷ هزار فرصت شغلی، ۲۸۷ هزار معرفی به کارفرما و همچنین بیش از ۵۸ هزار مورد به‌کارگیری این افراد توسط دفاتر کارایی خصوصی دارد. در این ارتباط، روند افزایشی شکل‌گیری فرصت‌های شغلی و روند کاهشی جویندگان کار، معرفی‌شدگان به کارفرما و به کارگمارده‌شدگان در سطح کشور در مقایسه سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹

بر اساس خروجی داده‌های آماری مراکز خدمات اشتغال و دفاتر کارایی در حوزه کارایی‌های خصوصی داخلی و خارجی؛ با توجه به آمار هزار و ۱۰۱ مودی در کشور در سال گذشته و ۹۹۶ مودی در سال ۱۳۹۹ نیز روند افزایشی ثبت شده که ارتقاء ۱۰۵ مودی دفاتر کارایی فعال را نشان می‌دهد. با استناد به گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تعداد ۹۱۱ مورد کارایی داخلی و ۱۹۰ مورد نیز کارایی خارجی در سطح کشور در حال فعالیت و ارائه خدمات حوزه اشتغال و کارایی به جویندگان کار در قالب اقشار و گروه‌های سنی مختلف هستند. گزارش مذکور از بیشترین میزان فعالیت کمی و کیفی مراکز خدمات اشتغال و کارایی به ترتیب در استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان با تعداد ۲۳۶، ۱۰۱ و ۸۸ مورد حکایت دارد. این در حالی است که این تعداد ارتباط مستقیمی با میزان جمعیت و فرصت‌های شغلی موجود در این مناطق دارد. همچنین گفتنی است کمترین میزان تعداد مراکز خدمات اشتغال و کارایی‌های فعال کشور در

بیشترین میزان فعالیت کمی و کیفی مراکز خدمات اشتغال و کارایی به ترتیب در استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان با تعداد ۲۳۶، ۱۰۱ و ۸۸ مورد حکایت دارد

در راستای تحکیم بنیان خانواده و کمک به تشکیل آن، بانک رفاه کارگران در مهر ماه سال جاری در مجموع یک‌هزار و ۹۰۸ فقره تسهیلات ازدواج و تهیه جهیزیه به مبلغ بیش از ۲ هزار و ۵۸۲ میلیارد ریال پرداخت کرده است. بر اساس این گزارش و بر مبنای اطلاعات استخراج شده از سامانه ازدواج بانک مرکزی، تعداد ۱۳ هزار و ۸۴۶ متقاضی نیز تا پایان روز دوشنبه نهم آبان ماه سال جاری در صف دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و تهیه جهیزیه از بانک رفاه کارگران قرار دارند. لازم به ذکر است، بانک رفاه کارگران از ابتدای سال جاری تا پایان مهر ماه در مجموع ۲۷ هزار و ۴۹۶ فقره تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و تهیه جهیزیه به مبلغ بیش از ۳۷ هزار و ۵۴۲ میلیارد ریال پرداخت کرده است.

آمار دوره‌های مهارتی در تابستان امسال

در حال حاضر سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان متولی آموزش‌های مهارتی غیررسمی، همگام با استانداردهای ملی و بین‌المللی، رسالت ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تربیت نیروی کار ماهر و نیمه‌ماهر را بر عهده دارد. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بیش از ۶۴۰ مرکز آموزش دولتی با ۵ هزار و ۴۰۰ مرکز جوار کارگاهی و ۱۲ هزار آموزشگاه خصوصی را در اختیار دارد و آموزش مهارت، پژوهش، تولید استاندارد آموزشی و ارزشیابی نیروی کار جزو مأموریت‌های اصلی این سازمان به شمار می‌رود. گروه‌های هدف آموزش‌های مهارتی شامل کارجویان، شاغلان بنگاه‌های اقتصادی، اتحادیه‌ها و اصناف، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، دانش‌آموزان، سربازان وظیفه، ساکنان مناطق محروم، مرزی و سکونتگاه‌های غیررسمی، گروه‌های در معرض آسیب نظیر زنان سرپرست خانوار و کودکان کار، زنان خانه‌دار، افراد دارای معلولیت، روستاییان و عشایر، زندانیان و خانواده‌های‌شان، معتادان بهبودیافته، آسیب‌دیدگان اجتماعی، اتباع خارجی و مریدان سایر کشورهاست. بر اساس گزارش عملکرد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، تعداد مهارت‌آموزان و دانش‌آموختگان مراکز فنی و حرفه‌ای دولتی در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۱ بیش از ۲۸۸ هزار و ۷۹۰ نفر دوره بوده است. این آمار در مقایسه با سه ماهه نخست امسال بیش از ۸۲ هزار نفر دوره افزایش داشته است. در میان استان‌های کشور، اصفهان، فارس و خراسان رضوی و پس از آن تهران، خوزستان و آذربایجان شرقی بیشترین سهم از تعداد مهارت‌آموزان را به خود اختصاص داده‌اند. کمترین تعداد دانش‌آموختگان مراکز مهارتی نیز به استان‌های قم، کهگیلویه و بویراحمد، خراسان شمالی، قزوین و کردستان تعلق دارد. بر اساس آمارهای بیش از ۴۰ درصد افرادی که به مراکز فنی و حرفه‌ای مراجعه می‌کنند، فارغ‌التحصیل دانشگاهی هستند. کارشناسان بازار کار یکی از نقاط ضعف اشتغال فارغ‌التحصیلان را نبود مهارت‌های لازم و قابل عرضه به بازار کار عنوان کرده و بهره‌مندی جوانان از آموزش‌های مهارتی و گذراندن دوره‌های فنی و حرفه‌ای را در راهیابی آنها به بازار کار مؤثر می‌دانند.